

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Controuersia Vnica. De veritate conclusionem D. Thom. An scilicet scientia animæ Christi secundum id, quod habuit ex parte Dei influentis, fuerit excellentior, quam scientia Angelorum; secundum id ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

Controuersia Vnica.

De veritate conclusionum D. Thom. An scilicet scientia animæ Christi secundum id, quod habuit ex parte Dei influentis, fuerit excellentior, quam scientia Angelorum; secundum id autem, quod habuit ex subiecto recipiente, sit infra scientiam Angelicam.

Sententia Doctorum.

TRES SVNT de proposita dubitatione sententiarum. Prima est Suar. disp. 28. sect. 1. & Vasq. in allegata disp. 52. Hi docent scientiam inditam animæ Christi esse maiorem seu perfectiorem Angelicam, non solum quo ad multitudinem cognitorum & scientiæ certitudinem, sed etiam omnibus modis; quoniam (inquiunt) non est discursiua; Conuersio vero, quam admittit ad phantasmatata, nullam in ea ponit imperfectionem, aut dependentiam ab illis, sed magis dicit perfectionem & efficaciam qua possit mouere phantasiam.

Secunda sententia in alio extremo posita est Scoti in 3. dist. 14. q. 4. vbi videtur asserere scientiam inditam animæ Christi simpliciter esse minus perfectam scientiam Angelorum, præsertim vero, quatenus est intuitiua; vt hic etiam de mente Scoti dicit Cai. & post eum alij recentiores.

Tertia sententia est S. D. in textu; quam tuentur omnes eius discipuli; quæ consistit in duabus conclusionibus supra positis.

Resolutio. Scientiam inditam animæ Christi, tam vt est abstractiua, quæ vt est intuitiua, perfectiorem esse omni scientia Angelorum naturali & supernaturali, & illius actus esse huius actibus essentialiter perfectiores; modum autem intelligendi per conuersionem ad phantasmatata, & per discursum esse modo huius imperfectior.

Sciendum est primo in Angelis præter visionem beatificam esse duplicem scientiam illis infusam à Deo; alteram naturalem; de qua S. D. agit in 1. p. à q. 55. vbi quæ ad q. 59. in clausula; alteram supernaturalem; de qua in eodem libro, q. 106. differit idem S. D. At scientia indita animæ Christi supernaturalis est, & vnatanquam, licet aliam etiam habeat acquisitam. Quanta vero sit huius inditæ scientiæ nobilitas, perspicue patet ex iis, quæ de hac scientia supra docuit S. Thom. art. 1. vbi ait Christum per hanc scientiam illa omnia cognouisse, quæ per reuelationem diuinam hominibus innoscunt, siue pertineant ad donum sapientiæ, siue ad donum prophetiæ, siue ad quocunque donum Spiritus sancti quibus adde notitiam futurorum contingentium, & cogitationum. Ex quo sequitur, vt sit etiam perfectior, quam scientia supernaturalis Angelorum, quæ non includit perfectionem notitiæ, quæ est per dona Spiritus sancti neque extenditur ad futura contingentia, aut cogitationes cordium.

Secundo considerandum est animam Christi per scientiam inditam duplicem de rebus habere cognitionem; alteram intuitiuam; quæ est de solis rebus existentibus & presentibus ipsi secundum mensuram actus cognoscendi; alteram abstractiuam; quæ est de rebus omnibus absolute consideratis abstractando à presentia, & existentia in actu exercito: & vtraque cognitio perfectior est Angelicæ cognitione: quia res attingit sub altiori ac nobiliori lumine & ratione formali; & certius ac clarius, quam intelliguntur ab Angelis.

Tertio notandum est oportere actum & modum intelligendi proportionari non solum specificæ luminis perfectioni, sed etiam subiecto, in quo recipitur: vt patet de lumine prophetico & de lumine fidei, quod est perfectius lumine Angelorum naturali, & tamen ex eo elicitur actus intelligendi proportionatus virtuti, specieb; & modo intellectus humani, quibus perfectiores sunt species, virtus ac modus intellectus Angelici; lumen etiam gratiæ siue gratuitum eiusdem est speciei in omnibus Angelis & hominibus; vt ait S. D. de Ver.

Na. in D. Thom. 3. partem.

A q. 9. art. 1. ad 17. & tamen in Angelo superiori principium est actus intelligendi nobilioris; quoniam ex parte subiecti species habet magis vniuersales. Vnde inferiorem illuminat formando cõceptus speciebus illis inadæquatos, & minus vniuersales, vt explicat S. D. in 1. p. q. 106. art. 1. vbi multa diximus circa modum Angelicæ illuminationis; cuius dicti rationem supra assignauimus dicentes scientiam infusam animæ Christi, & eadem ratione ceteros habitus & lumina supernaturalia perficere intellectum non solum secundum gradum eius supremum illi communem cum Deo & Angelis, sed etiam secundum proprium & specificum gradum, quo ab eis distinguitur, & in proprio esse constituitur; De lumine tamen gloriæ alia ratio est: hoc enim perficit intellectum secundum gradum eius supremum, & eum eleuat ad intelligendum nobilissimo modo diuinæ intellectiõni simillimo; iuxta illud 1. Cor. 3. Cum apparuerit similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est. Vide etiam Caietanum art. sequenti.

Quarto recolendum est id quod supra diximus de scientia animæ Christi, videlicet animam Christi vt posse prædicta scientia pro sua voluntate cum conuersione ad phantasmatata, & cum discursu, & absque conuersione & discursu ita vt prior vsus sine conuersione & discursu sit ex natura subiecti; posterior autem sine conuersione & discursu sit ex natura & perfectione scientiæ secundum se consideratæ. Nec tamen scientia hæc ex conditione subiecti aliquam intrinsece contrahit imperfectionem, quæ non in sit Angelicæ scientiæ; Cum enim hæc scientia sit altioris ordinis, quam Angelicæ, perfectior ea est secundum essentiam; ac proinde etiam actus suos omnes habet essentialiter perfectiores illis, qui per scientiam eliciuntur Angelorum. Et licet actus, qui per hanc scientiam eliciuntur per conuersionem ad phantasmatata & cum discursu, modum habeant imperfectiorem eo, quem habent actus elicitæ ex Angelicæ scientiæ; hic tamen modus omnino accidentalis est scientiæ Christi, & nullam in ea ponit imperfectionem, sed magis ex illius excellenti perfectione procedit; Ex hac enim habet anima Christi, vt pro sua voluntate possit mouere cogitatuam, & vt phantasmatibus ad intelligendum rem, vt singulariter existentem; sicut ex eadem excellentia potest intelligere componendo & discurrendo; & sic ea scientia vt iuxta modum suæ naturæ rationalis. Quemadmodum enim Deus operando in rebus necessariis & in contingentibus ac liberis intime & suauiter iuxta modum vniuscuiusque naturæ nullam contrahit imperfectionem, sed infinitæ siue virtutis exercet & explicat excellentiam; ita scientia indita anime Christi, cum actus elicitæ iuxta modum naturæ rationalis, suam exercet & explicat perfectionem.

PRIMA CONCL. Scientia hæc indita anime Christi secundum se, tam vt abstractiua, quam vt intuitiua, perfectior est omni scientia Angelorum naturali & supernaturali. Hæc patet ex primo & secundo notabili.

Conclusiones deducit, & probat.

SECUNDA CONCL. Actus omnes per hanc scientiã elicitæ perfectiores sunt essentialiter actibus per Angelorum scientiam elicitæ. Hæc patet ex duobus vltimis fundamentis.

VLTIMA CONCL. Hæc scientia quo ad modum actuum, quos elicit per conuersionem ad phantasmatata & per discursum, est inferior scientiæ Angelorum.

CONTRA primam conclus. quo ad secundam eius partem est argumentum Scoti confutatam à Caiet. Med. & aliis recentioribus. Contra eandem conclusionem est hoc argumentum; Scien-

Argumenta, & solutiones.

Corf. **Corf.** **Solut.** **Ad conf.** **Obi. cont. vlt. concl.** **Obi.** **Obi. 2.** **Solut.**

tia hæc habuit species in minori vniuersalitate, A quam Angeli, ita vt anima Christi diuerfas naturas específicas per diuerfas species cognolat; vt ait S. D. infra art. 6. igitur hæc scientia omnibus modis est imperfectior scientia Angelorum. Et confirmatur: quia species huius scientiæ se tenet ex parte Dei influentis, quod ex eo patet, quia prioris natura sunt omni actione animæ Christi; qua ratione etiam lumen huius scientiæ se tenet ex parte Dei influentis. Respon. nullam esse conseq. quia scientia hæc excedit Angelicam in multitudine, ac certitudine & claritate rerum cognitarum. Ad confirmat. respondetur species huius scientiæ se tenere ex parte Dei influentis quantum ad virtutem representandi, non autem, quantum ad limitationem & particularitatem, quam habent ex natura subiecti ante omnem actionem ex eis elicitam: Nec est eadem ratio de lumine: quoniã hoc ex natura sua excedit modum intelligendi animæ connaturalem, & non accomodatur in rerum manifestatione modo proprio lumini naturali.

CONTRA vltimam conclus. sunt hæc argumenta. Primum est: Modus cognoscendi per conuersionem ad phantasmata & per discursum erat supernaturalis; ergo etiam ex hac parte erat hæc scientia perfectior cognitione naturali Angelorum; Probatur antecedens; quia modus huius scientiæ proportionatur illi; cum ergo scientia sit supernaturalis, eius etiam modus erit supernaturalis. Respon. modum illum essentialiter & entitatiue esse supernaturalem, & ideo essentialiter esse nobiliorem modo scientiæ seu cognitionis Angelorum naturalis; idem tamen huius scientiæ modus in ratione modi, vt sic imperfectior est modo cognitionis Angelorum: sicut etiam supernaturalis in hærentia gratiæ perfectior est essentialiter & entitatiue, quam substantia; sed in ratione modi imperfectior est, quam substantia & eius modus: Hæc tamen imperfectio scientiæ ratione modi non est priuatiua, nec est scientiæ aut eius actibus intrinsecã; sed est negatiua & quasi per extrinsecã denominationem.

Secundum est: ex hac conclus. & ex secunda S. D. in textu, quæ eadem est cõista, sequitur quod idem lumen huius scientiæ receptum in intellectu naturæ perfectioris eliceret cognitionem perfectiorem, quam in anima Christi: At conseq. est absurdum, vt ostendimus 1. p. q. 12. art. 6. ergo Conseq. probatur: quia si lumen huius scientiæ supernaturale actum elicit imperfectiorem, quia est in imperfectiori subiecto, scilicet in anima humana, igitur si ponatur in Angelo supremo, elicit actum longe perfectiorem. Respon. dupliciter intelligi posse cognitionem illam esse perfectiorem: Vno modo, vt sit perfectior, quam exigit perfectio & virtus luminis supernaturalis huius scientiæ; & in hoc sensu falsa est consequentia. Alio modo vt sit perfectior cognitio, quam sit ea, quæ per idem lumen elicitur in subiecto inferiori ex libera voluntate ipsius subiecti imperfectioris; & in hoc sensu admittitur consequentia & ipsum consequens.

Præterea: Cum habitus ordinetur ad actum, frustra videtur esse habitualis scientia, que nunquam in actum reducitur. Cum autem Christus scierit omnia (sicut iam dictum est) nõ potuisset actu omnia illa considerare, vnum post aliud cogitando: quia infinita non est enumerando pertransire. Frustra igitur fuisset in eo quorundam scientia habitualis: quod est inconueniens. Habuit ergo actualem scientiam omnium, qua sciuit, & non habitualem.

Præterea: Scientia habitualis est quædam perfectio scientiæ. Perfectio autem est nobilior perfectibili. Si igitur in anima Christi fuisset aliquis habitus scientiæ creatus, sequeretur, quod aliquid creatum esset nobilius, quam anima Christi. Non igitur in anima Christi fuit scientia habitualis.

Sed contra est: Scientia Christi, de qua nunc loquimur, vniuersa fuit scientia nostra, sicut, & anima eius fuit vniuersa speciei cum anima nostra. Sed scientia nostra est in genere habitus: Ergo & scientia Christi fuit habitualis.

Respondeo dicendum, quod sicut supra dictum est, modus huius scientiæ indita anima Christi fuit conueniens ipsi subiecto recipienti: nam receptum est in recipiente per modum recipientis. Est autem hic modus connaturalis anima humana, vt quandoque sit intelligens actu, quandoque in potentia. Medium autem inter puram potentiam, & actum completum est habitus. Eiusdem autem generis est medium, & extrema: & sic patet, quod modus connaturalis anima humana est, vt recipiat scientiam per modum habitus. Et ideo dicendum est, quod scientia indita anime Christi fuit habitualis, & poterat ea vti, quando volebat.

Ad primum ergo dicendum, quod in anima Christi fuit duplex cognitio, & vtraque suo modo perfectissima. Vna quidem excedens modum naturæ humanæ: quæ scilicet videtur Dei essentiam, & alia in ipsa, & hæc fuit perfectissima simpliciter: & talis cognitio non fuit habitualis, sed actualis respectu omnium, que hoc modo cognouit, alia autem cognitio fuit in Christo secundum modum proportionatum naturæ humanæ: prout scilicet cognouit respectu speciei sibi diuinitus inditæ, de qua cognitione nunc loquimur. Et hæc cognitio nõ fuit simpliciter perfectissima in genere humanæ cognitionis: vnde non oportuit, quod esset semper in actu.

Ad secundum dicendum, quod habitus reducitur in actum ad imperium voluntatis: nam habitus est, quo quis agit, cum voluerit. Voluntas autem in determinate se habet ad infinita. Nec tamen hoc est frustra, licet non in omnia actualiter tendat, dummodo tendat actualiter in id, quod conuenit loco, & tempori. Et ideo etiam habitus non est frustra, licet non omnia reducatur in actum, qua habitus subiacent, dummodo reducatur in actum id, quod congruit ad debitum finem voluntatis, secundum exigentiam negotiorum, & temporis.

Ad tertium dicendum, quod bonum sicut, & ens, dupliciter dicitur. Vno modo simpliciter: & sic bonum, & ens dicitur substantia, que in suo esse, & sua bonitate subsistit, alio modo dicitur ens, & bonum secundum quid: & hoc modo dicitur ens, & bonum accidens: non quia ipsum habeat esse, & bonitatem, sed quia eius subiectum est ens, & bonum. Sic igitur scientia habitualis non est simpliciter melior, aut dignior, quam anima Christi, sed secundum quid: cum tota bonitas habitualis scientiæ cedat in bonitatem subiecti.

Sensus questi.

E TITVLVM explicat Suarez in commentario.

Forma Textus.

CONCLVS. est: Scientia indita anime Christi fuit habitualis. Probatur; Quia modus huius scientiæ inditæ animæ Christi fuit conueniens subiecto recipienti; ergo. Antecedens probatur: quia receptum est in recipiente per modum recipientis; Consequentia vero probatur: Quia modus connaturalis animæ humanæ est, vt quandoque sit intelligens actu, & quandoque in potentia; ergo modus

ARTICVLVS V.

Vtrum hac scientia fuerit habitualis.

Ad quintum sic proceditur. Videtur, quod in Christo non fuerit habitualis scientia. Dicitur enim, quod anima Christi deicit maxima perfectio scientiæ existentis in actu, quam existentis in potentia, vel habitu. Ergo conueniens fuisse videtur, quod omnia scierit in actu. Non ergo habuit habitualement scientiam.

3. d. 14. a. 1. q. 2. c. 3. c. animam Christi deicit maxima perfectio scientiæ existentis in actu, quam existentis in potentia, vel habitu. Ergo conueniens fuisse videtur, quod omnia scierit in actu. Non ergo habuit habitualement scientiam.